Skolinspektionen

Dnr 44-2010:1500

2010-11-30

Beslut

efter tillsyn av den fristående grundskolan och grundsärskolan Mikaelgården i Södertälje kommun

Skolinspektionen

Beslut

Föreningen Mikaelgårdens
Läkepedagogiska Institut
Mikaelgården
153 91 JÄRNA

Dnr 44-2010:1500
2010-11-30

Tillsyn i den fristående grundskolan och grundsärskolan Mikaelgården i Södertälje kommun

Helhetsbedömning och beslut

Skolinspektionens tillsyn fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Granskningen avser inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan. Istället har en bedömning gjorts av i vilken utsträckning skolan, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i detta beslut grundas på de dokument som huvudmannen för Mikaelgården skickat in samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten.

Skolinspektionen bedömer att Mikaelgården bedriver en utbildning som ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen motsvarar den som grundskolan respektive särskolan ska förmedla.

Mikaelgården är en skola i anslutning till ett hem för vård och boende (Hvb-hem) och ett boende enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS-boende) och vänder sig huvudsakligen till elever med psykisk, social eller utvecklingsmässig funktionsnedsättning. Skolan fungerar i huvudsak väl och eleverna uppger att de trivs på skolan. Elevernas olika förutsättningar att tillgodogöra sig kunskaper ställer höga krav på en individualiserad undervisning som skolan säkerställer genom så kallade individuella studieplaner. Skolan har så få elever att det, av sekretesskäl, inte finns någon nationell statistik att ta del av. Av skolans egna sammanställningar och uppgifter framgår emellertid att flertalet av eleverna når målen i de ämnen de läser.

Uppföljning av elevernas kunskapsutveckling sker bland annat genom de individuella studieplanerna, läsårsbreven och de individuella utvecklingsplanerna. Skolinspektionen gör dock bedömningen att de individuella utvecklingsplanerna måste utvecklas så att de uppfyller de krav som ställs på sådana planer.

Rektorn tar ansvar för det pedagogiska ledarskapet och utvärderar verksamheten tillsammans med lärarna på regelbundna kollegiemöten. Detta framgår emellertid inte vare sig i skolans kvalitetsredovisning eller i något annat dokument som Skolinspektionen tagit del av. Det är därmed svårt att se något samband mellan genomförda utvärderingar och de utvecklingsåtgärder som anges i skolans arbetsplan.

På Mikaelgården finns ett fåtal elever mottagna i grundsärskolan och liksom skolans övriga elever får dessa en individualiserad undervisning. I samtal med skolans lärare framkommer en viss osäkerhet om vilka kursplaner särskoleelevernas kunskapsutveckling utvärderas mot.

Skolan bedriver ett kontinuerligt värdegrundsarbete och beskriver detta som ett ständigt pågående samtal. I kollegiet diskuteras vikten av att de vuxna utgör förebilder och värdegrundsfrågor diskuteras med eleverna både individuellt och i grupp. Skolan arbetar medvetet och intensivt mot kränkningar men måste utveckla sin plan för arbetet mot kränkande behandling så att den uppfyller de krav som ställs på en.

Nedan redovisas dels områden där det finns sådana brister i verksamheten att dessa snarast måste åtgärdas, dels områden som behöver förbättras i ett fortsatt kvalitetsarbete.

Skolinspektionen har i tillsynen av Mikaelgården identifierat följande brister som ska åtgärdas

- Skolans individuella utvecklingsplaner uppfyller inte författningskraven (1 a kap. 8 § förordningen om fristående skolor och viss enskild verksamhet inom skolområdet jämfört med 7 kap. 2 § grundskoleförordningen och 7 kap. 1 § särskoleförordningen).
- Skolans plan för arbetet mot kränkande behandling uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (14 a kap. 8 § 1985-års skollag).

Skolinspektionen har i tillsynen av Mikaelgården identifierat följande förbättringsområden som bör åtgärdas

- Rektorn bör säkerställa att undervisningen i så hög grad som möjligt bedrivs av behöriga lärare.
- Rektorn bör försäkra sig om att skolan vid undervisning, bedömning och utvärdering av skolans särskoleelever utgår från de nationella kursplanerna för särskolan.
- Skolans planerade åtgärder för högre måluppfyllelse bör tydligare ta sin utgångspunkt i en utvärdering av verksamheten.

- Skolans åtgärdsprogram bör förbättras så att de tydligare utgår från elevens behov och hur dessa ska tillgodoses.

Bedömningarna redovisas i bilagorna 1-2.

Huvudman och rektor har ansvar för att skolans brister åtgärdas och att åtgärder vidtas inom de områden som behöver förbättras. Redovisning ska lämnas till Skolinspektionen senast 28 februari 2011.

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsrådet Birgitta Olsson deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Bertil Karlhager
Enhetschef

Anna Rydin
Undervisningsråd

Kopia till
Södertälje kommun

Bilagor:

Bilaga 1	Allmänt om tillsynen och beskrivning av skolan
Bilaga 2	Tillsynsprotokoll och bedömningar för Mikaelgården

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför tillsyn i Södertälje kommun under hösten 2010. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolor i kommunen. Skolinspektionen besökte Mikaelgården den 1 september 2010.

Huvudmannen för Mikaelgården får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar av skolan redovisas. Skolinspektionen kommer att följa upp vilka åtgärder som vidtagits i anledning av påtalade brister. Tidpunkt för detta anges i beslutet.

Tillsynen inriktas mot fyra huvudområden: **måluppfyllelse och resultat**, **pedagogisk ledning och utveckling av skolan, skolans lärandemiljö** samt **enskild elevs rätt**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. Det innebär att 1985 års skollag är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning fram tills dess.

Tillsynen av fristående grundskolor ska ytterst klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående grundskola och därmed ha rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från Mikaelgården, dels den information som samlats in under besöket. I skolan intervjuades skolledningen, ett urval av lärare och elever och samtal fördes med företrädare för huvudmannen. Även annan information om skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Huvudmannen har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Skolinspektionen har i samband med tillsynen haft kontakt med Södertälje kommun angående kommunens rätt till insyn i skolans verksamhet. Kommunen har inte utnyttjat sin insynsrätt i skolans verksamhet.

Beskrivning av skolan

Tabell 1. Antal elever på Mikaelgården

Skolan	Antal elever
Fristående grundskola	28
Fristående grundsärskola	8

Källa: Skolans egna uppgifter i samband med tillsynsbesöket i september 2010

Skolan är sedan den 27 januari 1987 godkänd som fristående grundsärskola för årskurserna 1-10 (Dnr 500109). Den 25 april 1995 godkändes även skolan som fristående grundskola för årskurserna 1-9 (Dnr 94:1216).

Utbildningen följer läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) samt Waldorfskolefederationens läroplan ”En väg till frihet”.

Huvudman för skolan är den ideella förening Föreningen Mikaelgårdens Läkepedagogiska Institut med organisationsnummer 815600-2795.

Verksamheten vid Mikaelgården startade 1935 och omfattar idag särskola årskurserna 1-10 samt grundskola årskurs 1-9. Utbildningen vänder sig både till särskoleelever och till elever med vanlig skolplikt med som på grund av psykisk, social eller utvecklingsmässig funktionsnedsättning har behov av individualiserad och i vissa fall anpassad skolgång.

Skolan hade vid tillsynsbesöket 36 elever. De flesta eleverna är folkbokförda i Södertälje kommun, men skolan har även elever från flera andra kommuner.

I verksamheten finns såväl boende elever som dagelever. Placering på Mikaelgården sker i samråd med elevernas vårdnadshavare och hemkommun. Undervisningen bedrivs i åldersblandade klasser i vilka grundsärskoleeleverna integreras.

Bilaga 2

Dnr 44-2010:1500
2010-11-30

Tillsynsprotokoll för den fristående grundskolan och grundsärskolan Mikaelgården

Rutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. Bedömningar och motiveringar för detta redovisas i det följande.

Måluppfyllelse och resultat

- [ ] **Kunskaper**

Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

- [x] **Fokus på skolans uppdrag**
- [x] **Lärarnas bedömning och utvärdering**
- [x] **Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering**

Skolans lärandemiljö

- [ ] **Fokus på lärande**
- [ ] **Tillit till elevens förmåga**
- [x] **Trygghet och studiero**

Enskild elevs rätt

- [ ] **Bedömning (och betyg)**
- [ ] **Undervisningstid och val**
- [x] **Särskilt stöd**
- [ ] **Avgifter**
- [ ] **Rektors beslutsfattande**
- [ ] **Huvudmannaskap och tillstånd**
- [ ] **Stabilitet**

Bedömningar och motiveringar

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bedömningsområde: Fokus på skolans uppdrag

Bedömning:

Rektorn bör säkerställa att undervisningen i så hög grad som möjligt bedrivs av behöriga lärare.

Författningsstöd:

9 kap. 2 § 1985-års skollag

Motivering:

Vid Skolinspektionens granskning framkommer att ett flertal lärare i skolan har Waldorflärarutbildning. Flera lärare har också gedigen ämneskunskap från universitet eller högskola. Mot bakgrund av att det finns ett fåtal lärare som saknar pedagogisk utbildning eller utbildning i det ämne de undervisar i bör åtgärder vidtas för att säkerställa att undervisningen i så hög grad som möjligt bedrivs av lärare med adekvat utbildning.

Skolan uppger i samband med faktagranskningen att skolans lärare som saknar pedagogisk utbildning för närvarande genomgår en pedagogisk utbildning.

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bedömningsområde: Lärarnas bedömning och utvärdering

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att rektorn bör försäkra sig om att lärarna vid undervisning, bedömning och utvärdering av skolans särskoleelever utgår från de nationella kursplanerna för särskolan.

Författningsstöd:

9 kap. 2 § 1985-års skollag

Motivering:

Vid tillsynsbesöket framkommer i samtal med skolans lärare att särskole-elevernas kunskapsutveckling inte utvärderas mot de nationella kursplanerna för särskolan i tillräcklig utsträckning. Istället uppger lärare att särskole-eleverna läser med grundskolans elever ”så långt det är möjligt” och att eleverna har individuella mål. Då de nationella kursplanerna för särskolan har andra mål att uppnå än grundskolan är detta inte förenligt med de bestämmelser som gäller för en fristående särskola.

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bedömningsområde: Lärarnas bedömning och utvärdering

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att de individuella utvecklingsplanerna måste utvecklas så att de uppfyller de krav som ställs på sådana planer.

Författningsstöd:

1 a kap. 8 § förordningen om fristående skolor och viss enskild verksamhet inom skolområdet jämfört med 7 kap. 2 § grundskoleförordningen och 7 kap. 1 § särskoleförordningen.

Motivering:

Alla elever på Mikaelgården omfattas av en så kallad individuell studieplan i vilken en planering för den enskilde eleven läggs upp. Planen omfattar alla ämnen, målsättningar för året samt tillvägagångssätt för undervisningen. Detta är emellertid främst ett planeringsdokument för lärarna och inte ett dokument som används av eleverna. Skolinspektionen har tagit del av flera exempel på skolans individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen och kan konstatera att dessa varierar i kvalitet. De skriftliga omdömena är i vissa fall tydliga och målrelaterade men innehåller i andra fall endast en redogörelse av vad eleven har arbetat med under terminen. När det gäller de dokument som skolan benämner ”individuell utvecklingsplan” utgörs dessa i flertalet fall av ett antal frågor till eleven om vilka ämnen eleven uppskattar mest och hur eleven trivs. Skolinspektionen har också tagit del av enstaka exempel på individuell utvecklingsplan som visserligen innehåller mål och insatser, men som inte relaterar till vare sig nationella mål eller de mål som återfinns i ”En väg till frihet”.

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bedömningsområde: Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Bedömning:

Skolans planerade åtgärder för högre måluppfyllelse bör tydligare ta sin utgångspunkt i en utvärdering av verksamheten**.**

Författningsstöd:

9 kap. 2 § 1985-års skollag

Förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.

Motivering:

Skolinspektionen har tagit del av ett flertal olika dokument som beskriver Mikaelgårdens verksamhet, bland annat skolans arbetsplan och kvalitetsredovisning. Skolans kvalitetsredovisning omfattar ingen tydlig utvärdering av verksamheten utan har mer karaktären av en verksamhetsberättelse. De utvecklingsområden som anges i skolans arbetsplan tar inte med tydlighet sin utgångspunkt i en utvärdering av skolans verksamhet. Rektorn uppger att verksamheten kontinuerligt utvärderas tillsammans med lärarna på regelbundna kollegiemöten men att dessa utvärderingar inte dokumenteras. Skolinspektionen gör bedömningen att skolan i större utsträckning behöver låta de genomförda utvärderingarna ligga till grund för framtida utvecklingsområden.

Huvudområde: Skolans lärandemiljö

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att skolans plan för arbetet mot kränkande behandling inte uppfyller de krav som ställs på sådana planer.

Författningsstöd:

14 a kap. 8 § 1985-års skollag

Motivering:

Skolinspektionen har tagit del av Mikaelgårdens ”Likabehandlingsplan” som också omfattar skolans arbete mot kränkande behandling. Planen består av flera sammansatta dokument innehållande bland annat en allmän inledning, trivselregler och ordningsregler, skolans förebyggande arbete och handlingsplaner för de fall en elev känner sig kränkt. En del av planen riktar sig till elever och vårdnadshavare och resterande innehåll riktar sig till personalen. Den del av planen som riktar sig till personalen innehåller centrala uppgifter om skolans förebyggande arbete och de handlingsplaner som personalen ska arbeta utifrån. Skolinspektionen vill i detta sammanhang påtala vikten av att alla delar av planen görs kända i verksamheten. Planen innehåller inga planerade åtgärder utifrån en aktuell kartläggning av nuläget på skolan och inte heller några rutiner för ansvarsfördelning och dokumentation.

Huvudområde: Enskild elevs rätt

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

Skolinspektionen bedömer att Mikaelgårdens åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd bör förbättras.

Författningsstöd:

1 a kap. 5 a § förordningen om fristående skolor och viss enskild verksamhet inom skolområdet

Motivering:

Skolinspektionen har tagit del av några exempel på åtgärdsprogram utarbetade vid Mikaelgården. Åtgärdsprogrammen omfattar elevens starka sidor, en kortfattad kartläggning och problemformulering, målbeskrivning samt åtgärder. Tidpunkt för utvärdering av åtgärdsprogrammet framgår också. Skolinspektionen konstaterar emellertid att åtgärdsprogrammen inte tar sin utgångspunkt i elevernas behov och hur dessa ska tillgodoses vilket skolan bör se över.

Huvudmannen för Mikaelgården uppger vid sakgranskningen att mallen för åtgärdsprogram har omarbetats.